

In memoriam Harm Jongsma

Harm Johannes Jongsma
12 april 1947 - 10 februari 2006

Graag wil ik wat herinneringen met u delen aan mijn docent Harm Jongsma. Ik kwam in 1982 bij meneer Jongsma in de klas. Harm werkte toen al 3 jaar op de HTS in Rijswijk. Mijn eerste indruk van die meneer Jongsma was een hele serieuze, misschien zelfs een beetje formele docent. Maar al snel bleek dat bij de practica dat Harm een erg vriendelijke en behulpzame docent was. Ik hoorde bij de eerste lichting Technische Computerkunde studenten en Harm gaf ons vakken zoals microprocessor-programmeren, algoritmen en datastructuren, operating systemen en datacommunicatie. Stuk voor stuk vakken die toen nog helemaal ontwikkeld moesten worden. Ik zie Harm 's morgens zo nog aan komen rijden op zijn racefiets met zijn draagbare computer op zijn rug. Thuis had hij dan net het hoofdstuk uit het dictaat uitgetypt en dat moest dan op school nog worden uitgeprint. Dat gebeurde op 4 lagen dik kettingpapier met carbon ertussen. Harm kwam dan de les binnen met z'n stapel kettingpapier en wij mochten dan de lagen van elkaar afhaken en de pagina's losscheuren. Vervolgens speelden wij een soort kwartetspel tot iedereen alle pagina's van het betreffende hoofdstuk in z'n bezit had. Harm behandelde dan de stof en tekende de illustraties op het bord en die moesten wij dan op de opengelaten plaatsen in het dictaat intekenen. Die eerste computer van Harm was overigens een Caipro een PPC Personal Portable Computer 9 inch monogroom scherm 64Kyte Ram 2 floppy drives en een gewicht van 12 Kg en voorzien van het CP/M operating systeem. <http://oldcomputers.net/kayproii.html> (een in memoriam zonder URL zou Harm als datacommunicatie docent niet geaccepteerd hebben). Else, Harm's vrouw, vertelde me overigens dat die computer was gekocht met het geld dat eigenlijk voor de nieuwe badkamer was bestemd. Maar Harm vond het belangrijker dat hij thuis door kon werken dan dat de familie Jongsma kon badden.

Harm hield ervan om moeilijke problemen uit de computertechniek te vertalen naar huis, tuin en keukenvoorbeelden. Zo legde hij de werking van een cyclus buffer uit met het gebruik van een speciaal gevouwen papieren bakje wat aan het bord werd bevestigd. Daar gingen dan dropjes of andere snoepjes in en een student mocht dan een dropje uit het cyclische buffer halen en de bijbehorende tellers en pointers bijwerken. Ook herinner ik me nog goed hoe Harm met grote kikkersprongen duidelijk maakte hoe de processor in een multitasking operating systeem van de ene naar de andere taak springt.

Ook maakte Harm consequent gebruik van kleurtjes. De verschillende lagen uit het ISO/OSI lagenmodel kregen bijvoorbeeld allemaal een eigen kleur. Dat zorgde ervoor dat je de verschillende lagen beter uit elkaar kon houden. Al gaf het in de stage wel eens problemen als een student beweerde dat hij de blauwe laag grondig had getest en dat het probleem dus in de groene laag moest zitten. De stagementor begreep daar dan natuurlijk niets van en de student was de officiële namen van de lagen helaas vergeten.

Ik kan me nog goed een eindexamen van het van operating systemen van Harm herinneren. Op de laatste pagina stonden plaatjes met Iglo's met Eskimo's ervoor. Die had Harm gebruikt om uit te leggen dat een mutual exclusive resource die slechts door 1 taak gelijktijdig gebruikt kan worden zoals een kleine Iglo waar maar 1 eskimo tegelijk in kan. De laatste vraag van dat vierdejaars examen was: Kleur de plaatjes in. De beste kleurder verdient een zak drop. Dan zaten daar dus 13 bijna ingenieurs Elektrotechniek op het eind van hun examen allemaal braaf die plaatjes in te kleuren. De examens waren in die tijd nog in de aula en ik weet nog dat het keukenpersoneel de halve interne dienst erbij heeft gehaald om die "kleuterklas" te bekijken. Wat zal die Harm gelachen hebben.

In diezelfde examenweek in 1986 was Harm een dag afwezig. Dat was hoogst uitzonderlijk want meneer Jongsma was nooit ziek (althans hij kwam altijd naar school ook als hij "een beetje" ziek was). Op het bord bij de ingang had de conciërge geschreven: Dhr Jongsma afwezig i.v.m. elfstedentocht, zijn examens gaan gewoon door. Met daarachter in Harm's eigen handschrift: Alleen studenten met een elfstedenkruisje krijgen een extra herexamen. Na afloop van het examen zijn we met de hele klas naar de tocht gaan kijken en nadat we van Benthum hadden zien winnen zijn we blijven kijken om te zien of we Harm niet konden spotten. Of het nu kwam door al die aandacht voor de toerrijder WA van Buren of doordat we teveel alcohol hadden genuttigd kan ik me niet meer herinneren maar we hebben hem niet gezien. De volgende morgen liep Harm kwiek met z'n elfstedenkruisje op de borst gespeld door de gang terwijl wij nog een flinke kater moesten verwerken. Hij was sneller hersteld van het rijden van de elfstedentocht dan wij van het ernaar kijken.

Harm was een docent die als hij je tentamen moest nakijken niet de fouten telde die je had gemaakt maar je juist punten gaf voor de dingen die je goed had gedaan. De studenten van de THRIjswijk zullen hun meneer Jongsma erg missen.

Ik wil nog wat herinneringen met u delen. Herinneringen aan mijn collega Harm Jongsma. Na mijn examen ben ik in 1987 gaan werken bij de HTS Rijswijk. De eerste werkdag was ik natuurlijk wel een beetje zenuwachtig in

mijn nieuwe rol maar Harm was één van de eersten die ik tegenkwam. Toen ik hem begroete met goedemorgen (en verder niets want goedemorgen Harm durfde ik niet en goedemorgen meneer Jongasma vond ik ook niks) mompelde hij morge collega. Dat was voor mij net het zetje in de rug wat ik nodig had om me geen student meer te voelen. Tegenwoordig hoor ik managers wel eens zeggen docenten moeten ondernemers zijn. Ze bedoelen dan dat docenten commercieel moeten denken. Harm was geen ondernemer in die zin maar Harm heeft in zijn carrière op onze school enorm veel ondernomen. Ik geef even snel een onvolledig overzicht: betrokken bij de oprichting van Technische Bedrijfskunde, organisator van de Ruslandreizen (samen met Joop Landman), betrokken bij de oprichting van Technische Computerkunde, betrokken bij het GBA project, oprichter van de afstudeervariant Telematica, jarenlang coördinator van Telematica, betrokken bij het invoeren van de studievariant Computers en Datacommunicatie gebaseerd op zijn visiedocument "een groene E", betrokken bij de oprichting van de studierichting Technische Informatica, betrokken bij het NetLab project. Harm keek graag verder dan z'n neus lang was en deed ook aan internationalisering. Zo gaf hij onder andere les in Zweden en geeft hij al jaren zijn TCP/IP cursus ook aan de studenten van de Fachhochschule Braunschweig/Wolfenbüttel (meestal in een vakantieweek zodat z'n studenten in Rijswijk er geen hinder van ondervonden).

Harm is op school begonnen als wiskundedocent bij de afdeling Algemene Vakken. Hij is al snel overgestapt naar Elektrotechniek en is een aantal jaren geleden ook nog even "overgelopen" naar Technische Informatica. Bij die laatste afdeling had hij het echter niet zo naar zijn zin en hij was heel blij dat hij weer terug mocht komen bij E en wij waren ook erg blij dat hij weer terug was. Harm was een collega met een heel speciaal gevoel voor humor. Hij hield ervan om mensen een klein beetje op het verkeerde been te zetten en mensen die Harm minder goed kenden wisten dan vaak niet of hij het serieus meende of dat hij een geintje maakte. Zo hadden wij flink wat jaren geleden een directeur die allerlei verbeterplannen definieerde KMP1 t/m KMP16 als ik het mezelf goed herinner. KMP=KwaliteitsManagementsPlan. Toen er eens een manager bij ons op de kamer kwam vragen wat Harm van die KMP's vond begon hij een heel verhaal over het vele werk dat hij had aan KMP0 en welke problemen dat allemaal wel niet gaf en dat hij helemaal geen tijd meer had om zich in al die andere uiteraard toch ook heel belangrijke KMP's te verdiepen. Toen die manager weer was vertrokken durfde ik pas voorzichtig te vragen wat KMP0 dan wel niet was waarop Harm bulderend van het lachen vertelde dat hij dat zelf net verzonnen had! Toen een directeur eens bij een officiële personeels bijeenkomst (in de oude grote personeelkamer) het was in 1997 (volgens mij afscheid van Guus) naar de mening van Harm wel erg veel onzin stond te verkondigen sprong Harm op de tafel (tussen de koffiekommetjes) en sprong er aan de andere keer weer vanaf om vervolgens onder de tafel door weer terug te kruipen naar zijn stoel. Dit gaf natuurlijk behoorlijk wat kommotie waarna Harm met een uitgestreken gezicht meldde dat hij even had laten zien hoe hij had moeten kluunen en hoe je onder bruggetjes door moest. Hij had namelijk net weer een Elfstedentocht gereden. Ik kan me de details niet meer helemaal herinneren maar jullie snappen dat het verhaal van die directeur daarmee mooi in het water viel. En dat was natuurlijk precies Harm's bedoeling. Harm had bijvoorbeeld ook regelmatig 2 verschillende sokken aan en ik ben er nog steeds niet achter of hij dat express deed of per ongeluk.

Lange tijd zat ik met Harm op de kamer van de vier H's: Harm, Herman, Harry de Jong Swemer en deze Harry. Ik heb daar vele goede herinneringen aan. In die kamer hebben we talloze technische inhoudelijke gesprekken gevoerd maar in die kamer zijn ook diverse ideeën voor nieuwe vakken en opleidingsvarianten ontstaan en uitgevoerd. Harm kwam dan enthousiast binnen met een boek wat hij in het weekend bij Verwijs en Stam (die door Harm consequent Onwijs en Stom genoemd werd) had gevonden. En voor we het wisten zaten we met z'n alleen een nieuwe practicumopdracht of iets dergelijks te bedenken.

Harm had een hekel aan formulieren en formeel gedoe. Boeken voor het werk betaalde hij in het begin gewoon zelf en hij werd dan boos als ik zei hij het bonnetje moest declareren. Hij voelde zich dan nota bene bezwaard omdat hij toch wel veel studieboeken kocht... Maar als Harm ook maar vermoede dat een collega onrecht werd aangedaan dan schreef hij meteen een boze, formele, brief naar het management of naar het bestuur als dat nodig was. Op die manier heeft hij menig collega gesteund.

Als er een artikel in de krant verscheen over onderwerpen die voor de afdeling relevant waren dan werden die door Harm, soms zelfs voorzien van commentaar, in de koffiekamer opgehangen. Harm had grote moeite met onderwijsdeskundigen die zich met het technische onderwijs bemoeiden zonder technisch inhoudelijke kennis. Als een stil protest heeft hij de posters waarmee de onderwijsvernieuwing "Haagse Bachelor" in de personeelskamer werd gepromoot vol gekalkt met technische formules en diagrammen.

Een van de hoogtepunten in Harm's schooljaar waren ook zeker de diploma uitreikingen. Harm begeleide graag afstudeerders en bij de mondelinge scriptieverdedigingen stelde hij geen vragen om er achter te komen wat de student verkeerd had gedaan. Nee hij stelde juist vragen waarmee de student kon laten zien wat hij goed had gedaan. Bij het uitreiken van de diploma's had Harm regelmatig een verassing voor een student in petto. Zo heeft hij eens met behulp van de technische dienst een levensgroot paard gemaakt voor een student die een afstudeeropdracht had gedaan over een bepaald soort computer virussen zogenaamde Trojan Horses. De student moest toen zelf een presentje zoeken wat uiteraard in de buik van het paard te vinden was. We zullen Harm bij de diploma uitreikingen missen.

Ook bij het afscheid van een Collega die met pensioen ging was Harm altijd betrokken. Harm zat dan altijd in de feestcommissie en hielp eraan mee om de betreffende collega op een goede manier uit te zwaaien. Harm kon dan (na gedane arbeid in de voorbereiding) ook zichtbaar intens van z'n feestje genieten. Als E collega's hebben net voor de kerstvakantie nog een wijnproeverij-feestje gevierd waar Harm ondanks zijn, die dag nog, gebroken arm bij aanwezig was. Het is denk ik goed om dat beeld van een gezellig keuvelende Harm, met een wijntje in de hand, vast te houden.

De laatste tijd gaf Harm zijn kennis en kunde niet alleen door aan zijn studenten maar begeleide hij met voor plezier ook jonge collega's die PDV (Pedagogisch Didactische Vorming) cursus aan het doen waren. Hij genoot ervan om ook z'n didactische kennis en manier van werken op deze manier door te kunnen geven.

De collega's van de THRIjswijk zullen Harm's humor en ondernemingszin erg missen.

Ik wil nog wat herinneringen met jullie delen. Herinneringen aan mijn vriend Harm. Ik weet het nog goed. Lang geleden mocht ik met Harm mee om een UNIX cursus te verzorgen voor medewerkers van de Universiteit van Leiden. We gingen daar dan een week of 10 lang 'samen elke week 1 dag naar toe en gaven 's morgens theorie en 's middags practicum op het rekencentrum van de Universiteit. In de lunchpauze maakten wij dan samen lange wandelingen, en op die wandelingen kwamen wij in gesprek over onze ambities, ons verleden, onze problemen en onze gevoelens. Sinds die tijd waren wij meer dan collega's. Harm verloochende z'n Friese afkomst echter niet en praatte alleen over gevoelens als het echt nodig was. Maar we konden onze problemen altijd bij elkaar kwijt en hij heeft me meerdere malen van advies voorzien.

Een paar jaar geleden kreeg Harm een soort Burn-Out verschijnselen: concentratieproblemen, emotionele schommelingen enz. Maar toen Harm ook steeds slechter ging zien, op een gegeven moment kon hij zelfs geen boeken meer lezen, werd gezocht naar een andere oorzaak en bleek dat hij een hypofyse tumor had waardoor ook z'n oogzenuw in de knel kwam. Harm was daar bijna blij mee omdat hem toen duidelijk was dat er een "logische" oorzaak voor z'n problemen was. Op onze kamer had jij een krantenartikel aan de muur hangen waarop een mooie tekening stond van een dwarsdoorsnede van een hoofd met z'n tumor en die hij dan ook gebruikte om aan iedereen die het maar horen wilde uit te leggen wat er aan de hand was. Na het verwijderen van het tumor en nadat de medicijnen waren ingeregeld kregen we de oude Harm weer terug.

Toch brak op dat moment voor jou, Harm, ook een nieuwe fase in je leven aan. Je bleef heel serieus met je werk bezig maar je wist toch steeds meer ruimte te vinden voor andere activiteiten. Het gebeurde toen wel eens dat je om een uur of drie je tas inpakte en zei: Het is mooi weer dus ik ga nog even een tochtje maken op de motor en ik zie jullie morgen weer. En dat was in die jaren daarvoor toch echt onvoorstelbaar geweest. Ik heb er veel moeite mee dat je niet wat langer van deze nieuwe fase in je leven hebt kunnen genieten. Aan het einde van het vorige schooljaar bleken je aanhoudende rugklachten afkomstig te zijn van een niertumor. Na de zomervakantie hadden we nog even de hoop dat ook dit tumor succesvol verwijderd was maar later bleek dat er toch geen genezing meer mogelijk was. Tot het laatste moment ben je, je werk blijven doen. Nog maar 3 weken geleden ben je nog op stagebezoek geweest. Ook de scriptieverdedigingen van alle afstudeerders die je het afgelopen semester hebt begeleid heb je nog zelf kunnen doen. Ik heb gezien dat je na het geven van je laatste lessen veel pijn had en dat deed ook pijn bij mij. Maar dan zag ik weer die twinkeling in je ogen als een student nog even wat aan je kwam vragen en dan was het weer goed. Zelfs toen je, je arm had gebroken heb je nog les gegeven.

Bij bijzondere gelegenheden lag er altijd een cadeautje op mijn bureau van jou. Ook viel er regelmatig een kaartje in de bus meestal voorzien van een droog komische opmerking. Zo'n met de vulpen geschreven kaartje herkende ik dan meteen aan jouw zwierige handschrift. Ik vind het nog steeds verwonderlijk dat je met die grote handen zo prachtig schrijven kon.

Harm ik wil je bedanken. Je was voor mij een belangrijke leermeester en vriend. We hebben samen zoveel gelachen! Ik zal je verschrikkelijk missen.